

PM Rotel I (Dnr KS 2021/547)

Revisionsberättelse och årsrapport för kommunstyrelsen 2020, revisionsrapport 1/2021

Begäran om yttrande från stadsrevisionen, revisorsgrupp 1
Svarstid den 30 juni 2021

Borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.
Som yttrande över stadsrevisionens årsrapport över 2020 års granskning av
kommunstyrelsen hänvisas till vad som sägs i promemorian.

Föredragande borgarrådet Anna König Jerlmyr anför följande.

Ärendet

Stockholms stads revisorer har överlämnat årsrapport 2020 till kommunstyrelsen för yttrande. I rapporten redovisas den granskning, både avseende verksamhetens ändamålsenlighet, finanser och ekonomi, som utförts med utgångspunkt från stadens årsredovisning 2020. Stadsledningskontoret har fått tillfälle att faktagranska årsrapporten.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret.

Stadsledningskontoret redogör i en sammanfattning kring varför kontoret i vissa frågor kommit fram till ett annat ställningstagande än revisionskontoret. Stadsledningskontoret delar bedömningen att kommunfullmäktiges mål inte nås helt men betonar att beskrivningen av att verksamheten inte har bedrivits på ett ändamålsenligt och tillfredsställande sätt behöver nyanseras mot bakgrund av pandemin.

Mina synpunkter

Jag välkomnar stadsrevisionens granskning av kommunstyrelsens verksamhet och räkenskaper. En noggrann revision är en väsentlig del av stadens kontinuerliga kvalitetsutvecklingsarbete.

Av stadsrevisionens synpunkter tar jag särskilt fasta på att stadsrevisionen pekar på att verksamheten inte fullt ut har bedrivits på ett ändamålsenligt och tillfredsställande sätt. Stadens primära inriktning under pandemin har varit att vidta åtgärder som ytterst syftar till att rädda liv. Det har varit nödvändigt att följa Folkhälsomyndighetens och Smittskydd Stockholms rekommendationer för att minimera smittspridningen. Utifrån dessa, samt de restriktioner som följt av desamma, har staden vidtagit ett stort antal svåra men fullt nödvändiga åtgärder. Jag

är stolt över stadens alla medarbetare som kämpat på ett fantastiskt sätt under pandemin, liksom alla de anpassningar som stadens verksamheter har åstadkommit för att kunna leverera flera av tjänsterna överhuvudtaget, trots pandemin. Stadens nämnder och bolagsstyrelser har under en svår tid ställt om och medarbetare har gjort mycket förtjänstfulla insatser för att kunna bedriva smittsäkra verksamheter. Ett flertal stadsdelsförvaltningar har också löst nedstängningen genom att erbjuda andra alternativ, som exempelvis fler timmar med personlig assistans.

Det är samtidigt glädjande att revisorerna bedömer att staden har en god ekonomisk hushållning ur ett finansiellt perspektiv. Det visar även Standard & Poor's senaste rapport där kreditvärderingsinstitutet ytterligare höjde de finansiella utsikterna för Stockholms stads långsiktiga och kortsiktiga kreditbetyg.

I övrigt hänvisar jag till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Jag föreslår att borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

Som yttrande över stadsrevisionens årsrapport över 2020 års granskning av kommunstyrelsen hänvisas till vad som sägs i promemorian.

Stockholm den 16 juni 2021

ANNA KÖNIG JERLMYR

Bilaga

Årsrapport 2020 Kommunstyrelsen, rapport från stadsrevisionen nr 1, 2021

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Särskilt uttalande gjordes av Jan Valeskog, Emilia Bjuggren och Kadir Kasirga (alla S) enligt följande.

Den ännu pågående pandemin präglade år 2020 och fortsätter att påverka hela stadens verksamhet. Revisorernas rapport för kommunstyrelsen år 2020 gör gällande att verksamheten inte har bedrivits på ett helt tillfredsställande och ändamålsenligt sätt. Endast ett av tre mål uppfylls helt. Verksamhetsområdesmålen som rör bostadsbyggandet och livsmiljön bedöms ej uppfyllas till skillnad från majoritetens egen bedömning om delvis uppnående. Stadens invånare och brukare i stadens försorg har inte fått del av de insatser de har rätt till. Detta konstateras även i revisorsgranskningarna i de allra flesta stadsdelsnämnder och även i många facknämnder och bolagsstyrelser. Särskilt drabbat är äldreomsorgen, verksamhet för personer med funktionsnedsättning och inom den pedagogiska verksamheten.

Vi har förståelse för den extraordinära situationen. Dock kan de av revisorerna påpekade bristerna och de icke uppfyllda målen inte helt och hållet skyllas på pandemin. Vi menar att verksamheterna inte har getts de bästa förutsättningarna på grund av det moderatledda styrets politiska beslut och därtill uteblivna dito. Flera beslut som fattades av det moderatledda styret innan pandemin bröt ut har i stor utsträckning påverkat stadens motståndskraft. Och tyvärr inte positivt. En skattesänkning påverkade välfärdens förutsättningar negativt, en urusel skolbudget skapade större utmaningar i skolan och försämringar inom äldreomsorgen genom till exempel avskaffade krav på minskad andel timanställda är exempel på beslut som har påverkat stadens förmåga att möta en pandemi till det sämre.

Därtill finns mycket att önska kring beslutsfattandet under föregående år. Uteblivna åtgärder för att möta smittspridningen i utsatta områden, långsamt beslutsfattande om krav på

kohortvård i äldreomsorgen, otillräcklig beredskap och samverkan med Region Stockholm är några exempel på hur majoritetens beslutsfattande präglats av senfärdighet och oförmåga.

Att i detta läge inte verka ta revisorernas kritik på allvar gör oss oroade. Istället för att oförbehållsamt medge de brister som varit väljer finansborgarrådet att inte kommentera att utvecklingsarbete är angeläget. Pandemin har förändrat förutsättningarna i verksamheterna och stadens anställda har slitit hårt för att göra det bästa för brukare, elever och invånare. Men deras förutsättningar hade kunnat vara så mycket bättre. Med rimliga förutsättningar inom välfärdsområdet hade motståndskraften kunnat vara avsevärt bättre. Vi oroas över att åtgärder fortsätter att utebli, nu när statsbidrag förbättrat det ekonomiska läget i staden läggs pengar på hög istället för att komma verksamheterna och medborgarna till del. Det är inte ett ansvarsfullt agerande.

Kommunstyrelsen

Särskilt uttalande gjordes av Karin Wanngård, Jan Valeskog och Emilia Bjuggren (alla S) och Torun Boucher och Rashid Mohammed (båda V) med hänvisning till Socialdemokraternas särskilda uttalande i borgarrådsberedningen.

Ersättaryttrande gjordes av Lisa Palm (Fi) med hänvisning till Socialdemokraternas särskilda uttalande i borgarrådsberedningen.

Remissammanställning

Ärendet

Stockholms stads revisorer har överlämnat årsrapport 2020 till kommunstyrelsen för yttrande. I rapporten redovisas den granskning, både avseende verksamhetens ändamålsenlighet, finanser och ekonomi, som utförts med utgångspunkt från stadens årsredovisning 2020. Stadsledningskontoret har fått tillfälle att faktagranska årsrapporten.

Revisorernas samlade bedömning avseende:

- *Verksamhetens ändamålsenlighet* – verksamheten har inte helt bedrivits på ett ändamålsenligt och tillfredställande sätt. Två av tre inriktningsmål bedöms uppnås delvis och ett helt. Revisorernas bedömning är att pandemin har medfört att invånarna/brukarna inte fått tillgång till de tjänster som staden vanligtvis tillhandahåller eller har påverkats på ett negativt sätt av de begränsningar som varit nödvändiga att göra.
- *Intern kontroll* – den samlade bedömningen är att kommunstyrelsens styrning och kontroll över stadens verksamhet huvudsak har varit tillräcklig.
- *Ekonomi* – verksamheten har bedrivits på ett tillfredställande sätt. Revisorernas bedömning är att staden har en god ekonomisk hushållning ur ett finansiellt perspektiv. Stadens årsredovisning ger en rättvisande bild av årets resultat och ställning för såväl stadens som koncernens räkenskaper.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 19 maj 2021 har i huvudsak följande lydelse.

Verksamhetens ändamålsenlighet

Revisionskontorets samlade bedömning är att verksamheten inte helt har bedrivits på ett ändamålsenligt och tillfredsställande sätt. Bedömningen grundar sig på att två av tre inriktningsmål uppnås delvis. Stadsledningskontoret delar bedömningen att kommunfullmäktiges mål inte nås helt men upplever att beskrivningen av att verksamheten inte har bedrivits på ett ändamålsenligt och tillfredsställande sätt behöver nyanseras. Revisionskontoret konstaterar kort att det varit ett speciellt år och att verksamheten har tagit ansvar för att upprätthålla kontinuitet.

Pandemin har inneburit en stor påverkan på organisationen och genom pågående utvärdering tas lärdomar och erfarenheter omhand. Stadsledningskontoret vill lyfta fram att nämnder och bolagsstyrelser aktivt har anpassat sin verksamhet och medarbetare har bidragit med förtjänstfulla insatser i en svår tid för att såväl rädda liv som fortsatt kunna bedriva och upprätthålla verksamhet. En utmaning har varit att försöka minska smittspridningen, och samtidigt upprätthålla ordinarie verksamhet. Exempelvis kan öppethållande av verksamhet leda till ökad smittspridning, samtidigt som förstärkta åtgärder kring smittspridning kan leda till negativa konsekvenser för enskilda. Stadens verksamheter har följt nationella råd och rekommendationer utifrån de statliga myndigheternas kompetensområden, regionala råd och

rekommendationer från Smittskydd Stockholm Stockholms samt beslut fattade av stadens centrala krisledning. Stadens bolag och förvaltningar har under en extraordinär situation genomfört en stor omställning av verksamhet, lokaler och arbetssätt. När beslut eller andra former av restriktioner har fattats har organisationen agerat snabbt och anpassat verksamheten. Att som revisionskontoret kort konstatera att verksamheten inte har bedrivits på ett ändamålsenligt och tillfredställande sätt ger, enligt stadsledningskontoret, en för snäv bild av året som gått.

Stadsledningskontoret noterar att revisionskontoret använder en annan grund för sin bedömning av måluppfyllelse jämfört med den som stadens nämnder och bolagsstyrelser använder. Konsekvensen av detta blir att staden och revisionskontoret gör olika bedömningar av till exempel uppfyllelsegrad för olika indikatorer. Då bedömningsgrunderna är olika kommer stadsledningskontoret inte att bemöta varje individuell målbedömning och indikator där bedömningarna avviker. Kommunstyrelsens målbedömningar utgår från stadens styrmodell och tillhörande anvisningar. Stadsledningskontoret konstaterar att revisionskontorets avvikande bedömningsgrunder försvårar jämförelsen med stadens målbedömning. I sammanhanget noterar stadsledningskontoret att bilagan med jämförelser över tid inte har justerats med faktiska utfall i de fall inrapporterade data i ILS har varit preliminära vid givna tidpunkter för uppföljningen. Ett sådant exempel är rapporteringen av växthusgasutsläpp.

Revisionskontoret har vissa synpunkter som kommenteras nedan:

- Revisionskontoret konstaterar att pandemin har haft väsentlig påverkan på flera av stadens verksamheter och gör bedömningen att invånare/brukare inte fått tillgång till de tjänster som staden vanligtvis tillhandahåller eller har påverkats på ett negativt sätt av de begränsningar som varit nödvändiga att göra.

Stadsledningskontorets svar:

Stadsledningskontoret konstaterar att stadens primära inriktning under pandemin har varit att vidta åtgärder som ytterst syftar till att rädda liv. Revisionskontorets slutsatser om att staden inte uppfyllt sitt uppdrag kring att leverera verksamhet ska ses mot bakgrund av detta. Stadsledningskontoret vill även framhålla de anpassningar som stadens verksamheter har åstadkommit för att kunna leverera flera av tjänsterna överhuvudtaget, trots pandemin. Stadens nämnder och bolagsstyrelser har under en svår tid ställt om och medarbetare har gjort förtjänstfulla insatser för att kunna bedriva smittsäkra verksamheter. Till exempel har många av de som tar del av daglig verksamhet behov av förutsägbarhet och den individuella anpassningen av verksamheten är stor. Ett flertal stadsdelsförvaltningar löste stängningen genom att erbjuda andra alternativ, som exempelvis fler timmar med personlig assistans.

- Revisionskontoret konstaterar att antal markanvisade hyresrätter minskat.

Stadsledningskontorets svar:

Stadsledningskontoret konstaterar att revisionsrapporten relaterar till antal men att analysen bör vara av andelen sett över tid. Antalet är avhängigt av vilka projekt och tidsskeden som markanvisas.

Stadsledningskontoret konstaterar att revisionskontoret uppmärksammar att antalet markanvisade hyresrätter minskat, vilket också återspeglar sig i andelen. Det ska dock noteras att 2017 och 2018 så var andelen markanvisade hyresrätter cirka 2/3 och beroende på projektens framdrift varierar denna andel över tid.

- Revisionskontoret konstaterar att översiktsplanen är ett viktigt styrdokument för stadsutveckling. Bedömningen är att utvecklingsområden finns inom bland annat tillämpning av socialt värdeskapande analys, översiktsplanens förankring hos

berörda verksamheter samt prioriteringar av markanvisningar, planstarter och investeringar i förhållande till översiktsplanen

Stadsledningskontorets svar:

Stadsledningskontoret anser att revisionskontorets bedömningar, om att staden enbart delvis skapat förutsättningar för att översiktsplanen ska styra utvecklingen av stadens fysiska miljö, inte är rättvisande. Stadsledningskontoret konstaterar att översiktsplanen, som revisionskontoret granskat och rapporterat om, inte ensamt utgör grund för stadens investeringar och prioriteringar och som kopplar till stadsutvecklingens många olika ingående delar. Planverktygen i form av just översiktsplan och efterföljande detaljplanering är ett par av verktygen för att möjliggöra en socialt hållbar utveckling.

Stadens årliga budget samt andra styrdokument är mer representativa för dessa sakområden. Översiktsplanen har som revisionskontoret också konstaterar en särställning, då planen anger en långsiktig möjlig utveckling för stadens fysiska planering. Samtidigt är översiktsplanen inte juridiskt bindande och prövningar sker kontinuerligt genom bland annat planprogram eller fördjupade översiktsplaner.

- Revisionskontoret har genomfört en granskning av stadens skyfallshantering och gör bedömningen att systematiken i arbetet behöver utvecklas, att det saknas en stadsövergripande bild av behov och prioriteringar av åtgärder samt uppföljning av om vidtagna åtgärder bedöms ge förväntad effekt för staden som helhet.

Stadsledningskontorets svar:

Stadsledningskontoret konstaterar att mycket av det som framförs i rapporten kommer att hanteras inom ramen för arbetet med att ta fram en handlingsplan för klimatanpassning, exempelvis frågan om skyfallsprinciper, översyn av klimatanpassningsprocessen och tydliggörande av samverkan och ansvar. Avseende framtagande av servicenivåer delar inte stadsledningskontoret stadsrevisionens slutsatser. Kontoret anser inte heller att det är självklart att hela staden måste kartläggas med åtgärdsplaner innan ett systematiskt skyfallsarbete kan komma till stånd.

Intern kontroll

Revisionskontorets samlade bedömning är att kommunstyrelsens styrning och kontroll över stadens verksamheter i huvudsak har varit tillräcklig. Revisionskontoret har vissa synpunkter som kommenteras nedan.

- Revisionskontoret har identifierat vissa utvecklingsområden. De gäller kontroller avseende fakturering av intäkter, leverantörsfakturor samt förtroendekänsliga poster. Vidare gör revisionskontoret att staden har förbättrat efterlevnaden av dataskyddsförordningen men att det kvarstår ett arbete bland stadens nämnder med bland annat informationsklassning.

Stadsledningskontorets svar:

Stadsledningskontoret arbetar kontinuerligt för att utveckla stadens styrning och kontroll och kommer att arbeta för att förbättra de av revisionskontoret identifierade utvecklingsområdena.

Ekonomi

Revisionskontorets samlade bedömning från ekonomisk synpunkt är att verksamheten bedrivits på ett tillfredställande sätt. Revisionskontoret har vissa synpunkter som kommenteras nedan.

- I årsredovisningens drift- och investeringsredovisning ska det upprättas en beskrivning av sambandet mellan redovisningen och årsredovisningens övriga delar. Revisionskontoret gör bedömningen att detta saknas.

Stadsledningskontorets svar:

Stadsledningskontoret avser att i kommande årsredovisning utveckla drift- och investeringsredovisningen så att detta samband beskrivs tydligare.

- Revisionskontoret noterar att staden, likt tidigare år, redovisar vissa IT-kostnader som jämförelsestörande kostnader och anser att dessa redovisas som verksamhetens kostnader.

Stadsledningskontorets svar:

Stadsledningskontoret har en avvikande uppfattning Gällande rekommendation har följande lydelse: "Jämförelsestörande poster är resultat av händelser eller transaktioner som inte är extraordinära, men som är viktiga att uppmärksamma vid jämförelser med andra perioder." Kravet på posterna är enbart att de ska vara jämförelsestörande till skillnad från extraordinära, där tre tydligt definierade villkor ska vara uppfyllda.